

Till:
Kommunstyrelsen

För kännedom till:
Kommunfullmäktige

Granskningsrapport ”Uppföljning av 2020 års granskningar”

De förtroendevalda revisorerna i Kungälv har givit KPMG i uppdrag att genomföra en uppföljning av 2020 års fördjupade granskningar. Syftet med uppföljningen har varit att följa upp om kommunstyrelsen hanterat de synpunkter som framkom i de granskningar revisionen genomförde under 2020 samt vilka åtgärder som vidtagits.

I bifogad rapport har det lämnats en beskrivning av gjorda iakttagelser. Utifrån uppföljningen är vår bedömning att kommunstyrelsen i allt väsentligt har vidtagit tillräckliga åtgärder i anledning av revisionens rekommendationer.

Kommunrevisionen översänder rapporten för kännedom.

Kungälv den 28 oktober 2022

För Kommunrevisionen

Göran Johansson

Ordförande

Uppföljning av 2020 års fördjupade granskningar

Rapport
Kungälv kommun

KPMG AB

2022-10-28

Antal sidor 14

Kungälv kommun
Uppföljning av 2020 års fördjupade granskningar

2022-10-28

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	5
3	Resultat av granskningen	5
3.1	Uppföljning avseende granskningen av kommunens VA- verksamhet	5
3.1.1	Förvaltningens svar och KS-beslut	6
3.1.2	Uppföljande granskning av vidtagna åtgärder år 2022	8
3.2	Utökad grundläggande granskning av kommunens taxor och avgifter	10
3.2.1	Förvaltningens svar och KS-beslut	11
3.3	Uppföljande granskning av vidtagna åtgärder år 2022	12
4	Samlad bedömning	13

1 Sammanfattning

På uppdrag av kommunrevisionen i Kungälv kommun genomför KPMG uppföljning av de fördjupade granskningsprojekt som utförts under 2020. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Syftet med den uppföljande granskningen är att följa upp vilka åtgärder kommunstyrelsen vidtagit utifrån de rekommendationer som lämnades i de fördjupade granskningarna:

- Utökad grundläggande granskning av kommunens taxor och avgifter
- Utökad grundläggande granskning av kommunens VA-verksamhet

Vår sammanfattande bedömning är att Kommunstyrelsen har alternativt håller på att omhänderta lämnade rekommendationer på ett ändamålsenligt sätt.

Resultatet av granskningen framgår av tabblån nedan.

Granskning	Rekommendationer (sammanfattande summering)	Åtgärder
Uppföljning av granskningen av kommunens VA-verksamhet	<i>Ta fram förslag på underlag för beslut om förändring av tillämpning av LOU/LUF vid alternativ utbyggnad av VA-nätet</i> <i>Beskriv processen vid förberedelse till framtida VA-taxor och kalkylering vid justering av VA-taxor</i>	Förslag har tagits fram och ligger under beredning för beslut under 2023. Processen har beskrivits och förtydligats.
Utökad grundläggande granskning av kommunens taxor och avgifter	<i>Redovisa miljöenhetens avgiftsfinansierade verksamhet på samma sätt som VA och renhållning i uppföljningsrapporter</i> <i>Förtydliga ekonomiska konsekvenser vid taxejusteringar</i>	Redovisning sker i uppföljningsrapport. Konsekvenserna skall förtydligas när taxejustering är aktuell.

2 Bakgrund

På uppdrag av kommunrevisionen i Kungälv kommun genomför KPMG uppföljning av de fördjupade granskningsprojekt som utförts under 2020. KPMG kommer att genomföra uppföljning av de två fördjupade granskningarna: utökad grundläggande granskning av kommunens taxor och avgifter samt utökad grundläggande granskning av kommunens VA-verksamhet. Utifrån granskningarnas resultat identifierades ett antal förbättringsområden och det riktades flera rekommendationer till kommunstyrelsen.

De förtroendevalda revisorerna i Kungälv kommun har beslutat att följa upp de två fördjupade granskningar som genomfördes 2020.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syftet med den uppföljande granskningen är att följa upp vilka åtgärder kommunstyrelsen vidtagit utifrån de rekommendationer som lämnades i de fördjupade granskningarna av utökad grundläggande granskning av kommunens taxor och avgifter samt utökad grundläggande granskning av kommunens VA-verksamhet.

Den uppföljande granskningen avgränsas till att följa upp de rekommendationer som kommunrevisionen lämnade till kommunstyrelsen som resultat av 2020 års fördjupade granskningar av de två rapporterna avseende *VA-verksamhet och taxor och avgifter*.

Granskningen avser kommunstyrelsen i Kungälv kommun.

2.2 Revisionskriterier

Vi har utgått från tidigare fördjupade granskningars revisionskriterier.

2.3 Metod

Den uppföljande granskningen har utförts genom dokumentstudier och avstämning med samordnande handläggare (verksamhetsledare) inom kommunen utifrån de rekommendationer som lämnades i respektive rapport och styrelsens svar på dessa.

Rapporten är faktakontrollerad av samordnande handläggare (verksamhetsledare) inom kommunen.

3 Resultat av granskningen

3.1 Uppföljning avseende granskningen av kommunens VA-verksamhet

I dokumentet Utökad grundläggande granskning av kommunens VA-verksamhet framkommer det att Syftet med granskningen var att granska om kommunen har säkerställt ett ändamålsenligt underhållsarbete avseende VA, övertagande av föreningarnas VA-anläggningar samt beredning av ny VA-taxa.

Granskningen visade i huvudsak följande:

- ❖ Det finns en tydlig investeringsplan och en tydlig roll- och ansvarsfördelning. Granskningen noterar att det saknas fastställd förnyelseplan samt drifts- och underhållsplan. Arbete pågår dock för framtagande av dessa styrdokument.
- ❖ Det finns en tydlig styrning av övertagande av enskilda VA-anläggningar. Kommunen har tydliga policys och riktlinjer som anger hur arbetet ska gå till. Vidare visar granskningen att kommunen värderar anläggningarna efter en fastställd metodik och att detta görs av sakkunniga inom förvaltningen som vid behov kan anlita externa värderare.
- ❖ I alternativ utbyggnad av VA har kommunstyrelsen i sin beredning frångått den juridiska bedömningen och föreslagit att kommunen inte ska tillämpa LOU/LUF vid alternativ utbyggnad av VA-nätet. Granskningen menar att tillämpning av LOU/LUF inte är valbart men noterar att rättsläget är osäkert.

- ❖ VA-taxan har hanterats genom två olika ärenden, ett avseende principbeslut av fast avgift för enskilda VA-anläggningar och ett avseende taxans numeriska värden. Detta har enligt granskningens bedömning bidragit till att VA-taxan i sin helhet har varit svår att överblicka. Enligt granskningens mening kan även beslutsunderlagen stärkas genom tydligare ekonomiska kalkyler och bedömningar.

I dokumentet Svar på Granskningsrapport -- Utökad grundläggande granskning av Utökad grundläggande granskning av kommunens VA-verksamhet (Dnr KS2020/1981) framkommer det att revisionens sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte och grunderna för ansvarsprövning var att:

- ❖ Kommunstyrelsen i huvudsak säkerställt ett ändamålsenligt underhållsarbete avseende VA.
- ❖ Kommunstyrelsen inte säkerställt ett ändamålsenligt övertagande av föreningars VA-anläggningar.
- ❖ Kommunstyrelsen inte fullt ut säkerställt tydlig beredning av ny VA-taxa.

Utifrån granskningen lämnade revisionen nedanstående rekommendationer.

1. Säkerställa att kommunen vid alternativ utbyggnad av VA-nätet följer krav på upphandling utifrån LOU/LUF.
2. Säkerställa att VA-taxan framledes hanteras och bereds på ett sammanhållet och tydligt sätt, exempelvis genom tydligare ekonomiska och juridiska bedömningar.
3. Tillse att de ekonomiska kalkylerna, bedömningar och konsekvenserna avseende kostnader är tydliga i beredningen inför beslut kopplade till VA-verksamheten.

3.1.1 Förvaltningens svar och KS-beslut

I tjänsteskrivelsen "svar på Granskningsrapport - Utökad grundläggande granskning av kommunens VA-verksamhet verksamhet (Dnr KS2020/1981-3)" framkommer det att förvaltningens tolkning var att revisionens bedömning var att kommunstyrelsen inte

säkerställt ett ändamålsenligt övertagande av föreningars VA-anläggningar och att detta grundades på ett resonemang att kommunen inte följer LOU/LUF i samband med alternativ utbyggnadsmodell.

Det är enligt förvaltningen en förväxling då övertagande av redan byggd enskild VA-anläggning inte omfattas av LOU utan styrs av en övertagandeprocess. Det finns inget krav på en förening som ska bygga en enskild anläggning (i syfte att äga och driva anläggningen i föreningens regi) att upphandla den enligt LOU. Övertagandeprocessen av en sådan anläggning om den i ett senare skede övergår till kommunen sker inte med LOU som utgångspunkt, utan med den rutin för värdering av anläggningens status och värde som vi beskrivit.

Förvaltningen föreslår följande åtgärder med anledning av revisionens rekommendationer:

1. Att KF upphäver punkten §1 i KS2019/0507 ” Kungälvvs kommun tillämpar inte LOU / LUF vid alternativ utbyggnadsmodell för VA”.

2. Följa nedanstående process vid förberedelse till framtida VA-taxor:

- ❖ Under vinter & vår sker månadsavstämning i förvaltningsledningen kring taxans utformning (gäller vid framtagande av ny taxekonstruktion).
- ❖ Dialogmöte mellan förvaltningen och politik sker regelbundet under vår när det gäller principer för kostnadsfördelning. (Gäller vid framtagande av ny taxekonstruktion).
- ❖ Vid indexhöjning av taxan genomförs, efter sommaren, dialog i KS info (oktober) samt beslut i KS i oktober och KF i november. I arbetet med revidering av VA-taxa görs alltid simulering av hur olika kategorier av abonnenter påverkas av ny taxa. Det görs även jämförelser med andra kommuner.

3. Inför varje justering av VA-taxan görs simuleringar gällande hela taxan (intäkter och kostnader) som mynnar ut i behov av procentuell förändring. Därefter analyseras om fördelningen mellan olika abonnentkategorier behövs (lägenhet kontra villa, industrier, sjukhus mm). Då framkommer vilka konsekvenser som uppstår hos olika abonnenter.

I dokumentet "Svar på Granskningsrapport - Utökad grundläggande granskning av kommunens VA-verksamhet (Dnr KS2020/1981)" framkommer det att kommunstyrelsen beslutar följande:

1. Förvaltningen får i uppdrag att ta fram förslag på underlag för beslut om förändring av tillämpning av LOU/LUF vid alternativ utbyggnad av VA-nätet.
2. Förvaltningens beskrivning av process vid förberedelse till framtida VA-taxor och kalkylering vid justering av VA-taxor gäller och ska användas.
3. Förvaltningens tjänsteskrivelse biläggs kommunstyrelsens svar till revisionen.

3.1.2 Uppföljande granskning av vidtagna åtgärder år 2022

Nedan följer en genomgång av de åtgärder som vidtagits med anledning av tidigare lämnade rekommendationer.

3.1.2.1 Förvaltningen får i uppdrag att ta fram förslag på underlag för beslut om förändring av tillämpning av LOU/LUF vid alternativ utbyggnad av VA-nätet

lakttagelser

Ett förslag till alternativ utbyggnadsmodell för VA har tagits fram av förvaltningen och behandlats av Utskottet för Samhälle och utveckling §129/2021 (tjänsteskrivelse daterad 2021-09-28). Utskottet återremitterande ärendet för ytterligare juridisk avstämning samt möjlighet till yttrande från föreningar och byggherrar som tänkt nyttja modellen. Arbetet med detta pågår inom förvaltningen och skall enligt uppdrag återrapporteras under 2023.

Förvaltningens bedömning är att LOU/LUF som huvudregel skall tillämpas om kommunen efter genomförd slutbesiktning övertar huvudmannaskapet för anläggningen för inrättande av verksamhetsområde för VA-tjänster (se även modellen nedan).

Det är alltså inte möjligt att ha en avtalskonstruktion där exploatören bygger ut VA-anläggningen enligt kommunens önskemål varefter kommunen övertar ägandet av anläggningen mot reducerad VA-avgift utan att tillämpa reglerna i LOU/LUF. Det saknar därvid betydelse om byggherren utsätter entreprenaden för konkurrens eller ej. Det skulle potentiellt sett vara möjligt för kommunen att erbjuda exploatörer tillfälle att ansvara för VA-utbyggnad enligt modellen. Detta under förutsättning att tjänster för projektering och entreprenadarbeten upphandlas enligt regelverken i LOU/LUF.

Bedömning

Vi bedömer att förvaltningens förslag till alternativ modell för VA-utbyggnad är rimlig och ändamålsenlig. Slutligt beslut av Kommunstyrelsen väntas under 2023.

3.1.2.2 Förvaltningens beskrivning av process vid förberedelse till framtida VA-taxor och kalkylering vid justering av VA-taxor gäller och ska användas

lakttagelser

Förvaltningen har i två ärenden följt arbetsgången för taxeärenden (KS 2022/1351 och KS 2022/1470). Bedömningen från förvaltningen är att dessa processer är styrande och följs.

Ärende KS 2022/1351 avser ökning kommunens brukningstaxa vilket inte är en förändring av taxans konstruktion utan en procentuell höjning. Därav har inga förberedande dialogmöten hållits under våren 2022. Förvaltningen har precis som beskrivs i processen, simulerat förväntade intäkter och kostnader för att få fram hur stort behovet av höjning är. De har också sett över hur detta påverkar olika abonnentkategorier och gett exempel på detta i tjänsteskrivelsen. Tjänsteskrivelsen har nu hanterats av utskottet för samhälle och utveckling i oktober, därefter ska beslut tas i kommunstyrelsen i oktober och fullmäktige i november. I presentationen av ärendet presenteras en jämförelse mot andra kommuner.

Ärende KS 2022/1470 handlar om en ny taxekonstruktion där enhetstaxa införs för anläggningsavgiften för småhus. I denna process har avstämningar med berörda delar av förvaltningsledningen genomförts under våren varefter ett dialogmöte med politiken genomfördes. I underlaget som tagits fram beskrivs hur olika framtida abonnenter skulle påverkas av taxan, olika ekonomiska aspekter, omvärldsbevakning, en juridisk bedömning mm. Ärendet presenterades därefter för kommunstyrelsen info i juni. Tjänsteskrivelsen med det nya taxeförslaget har nu hanterats i utskottet för samhälle och utveckling i oktober, därefter ska beslut tas i kommunstyrelsen i oktober och fullmäktige i november.

Bedömning

Beaktat de två ärenden gällande revidering av taxan (procentuell ökning respektive justering av konstruktion av anläggningsavgift) bedömer vi att arbetsprocesserna är ändamålsenliga och rimliga. Fullständiga simuleringar för alla typer av händelser och abonnenter är enligt vår bedömning inte skäligen med tanke på arbetsinsatsen.

3.2 Utökad grundläggande granskning av kommunens taxor och avgifter

I dokumentet "utökad grundläggande granskning av kommunens taxor och avgifter" framkommer det att revisionens bedömning är att:

- ❖ Kommunstyrelsen har säkerställt att det finns tillräckliga analysverktyg för att ta fram korrekta taxor.
- ❖ Kommunstyrelsen har säkerställt att beredningen av nya taxor skett på ett ändamålsenligt sätt och enligt gällande lagstiftning.
- ❖ Kommunstyrelsen har i stort säkerställt att beslutsunderlagen är tydliga vad gäller juridiska och ekonomiska konsekvenser.

Bedömningen grundar sig i att det i granskade taxor finns etablerade arbetssätt och metoder för att beräkna korrekta taxor. Vidare grundar sig granskningen på att kommunen har haft en strategi med vad taxeförändringen ska resultera i. För avfallstaxan har det exempelvis handlat om att styra mot mer miljömedvetna val hos abonnenterna och för miljötaxan att öka kostnadstäcknings-graden samt uppdatering utifrån gällande lagstiftning. Slutligen grundar sig bedömningen på att

beslutsunderlagen innehåller tydliga juridiska bedömningar avseende kommunens möjlighet att ta ut avgifter.

De ekonomiska bedömningarna avseende avfallstaxan innehåller tydliga ekonomiska bedömningar, medan de ekonomiska bedömningarna med miljötaxan lämnar utrymme för tolkning. Revisionen noterar att verksamheten som miljötaxan ska finansiera inte särredovisas på motsvarande sätt som för renhållningsverksamheten. Man noterar även att kommunfullmäktige beslutat om båda taxorna förhållandevis nära inpå då taxorna trädde i kraft. Det finns enligt revisionens mening risk att beslut om taxor överklagas.

Revisionen ser det därför som väsentligt att kommunstyrelsen har en beredning som medger tillräcklig buffertid innan taxorna är avsedda att träda i kraft.

Vad gäller miljötaxan bedömer revisionen att den ekonomiska beskrivningen för ändring av miljötaxan lämnar utrymme för tolkning. Kommunens beslutsunderlag kan stärkas av att förtydliga de ekonomiska konsekvenserna ytterligare. Man noterar även att verksamheten inte särredovisas i uppföljningen trots att en stor del av verksamheten är avgiftsfinansierad. Kommunens ekonomistyrning inom miljötillsynsområdet kan stärkas genom att förtydliga andelen avgiftsfinansiering i den ekonomiska uppföljningen.

Utifrån genomförd granskning lämnades följande rekommendationer till kommunstyrelsen.

- ❖ Tydligt redovisa kostnadsberäkningar till följd av förändringar i taxor i beslutsunderlagen för att öka förutsägbarheten och stärka ekonomistyrningen.
- ❖ Presentera intäkter och kostnader för tillsyn och prövning enligt miljöbalken och strålskyddslagen i kommunstyrelsens ekonomiska uppföljning.

3.2.1 Förvaltningens svar och KS-beslut

I dokumentet "Svar på Granskningsrapport - Utökad grundläggande granskning av kommunens taxor och avgifter (Dnr KS2021/0658)" framkommer det att förvaltningen får i uppdrag att:

1. I sektor Samhälle och utvecklings tertialrapport 2 samt årsbokslut redovisas miljöenhetens avgiftsfinansierade intäkter och kostnader på samma sätt som VA och renhållning.
2. I samband med beslut om taxejusteringar förtydliga de ekonomiska konsekvenserna av förändringen i form av kostnadsbild och kostnadstäckning.

3.3 Uppföljande granskning av vidtagna åtgärder år 2022

Nedan följer en genomgång av de åtgärder som vidtagits i anledning av tidigare lämnade rekommendationer. Genomgång sker per lämnad rekommendation.

3.3.1.1 I sektor Samhälle och utvecklings tertialrapport 2 samt årsbokslut redovisas miljöenhetens avgiftsfinansierade intäkter och kostnader på samma sätt som VA och renhållning

lakttagelser

I tertialrapport 1 år 2022 för Sektor Samhälle och utveckling (punkt 5.4) redovisas miljöenhetens avgiftsfinansierade intäkter och kostnader på samma sätt som för VA och renhållning. Tertialrapport 2 för sektorn är vid tidpunkten för granskningen ännu inte färdigställd men kommer att utformas med samma informationsinnehåll.

Bedömning

Rekommendationen har åtgärdats av Kommunstyrelsen.

3.3.1.2 I samband med beslut om taxejusteringar förtydliga de ekonomiska konsekvenserna av förändringen i form av kostnadsbild och kostnadstäckning

lakttagelser

Förvaltningen har i tjänsteskrivelse (2022-07-07; Dnr MOBNM-2022-1242) gällande livsmedelslagstiftning föreslagit en förändring av taxan inför år 2023. Denna förändring beror dock på ändrad lagstiftning och bedöms därmed inte vara direkt hänförlig till revisionens rekommendationer. Förvaltningen planerar dock framöver i samband med

eventuell justering av taxan att förtydliga de ekonomiska konsekvenserna i form av kostnadsbild och kostnadstäckning.

Bedömning

Fram till tidpunkten för granskningens genomförande har justering av taxan inte gjorts. Ambitionen är dock att beakta rekommendationen när situationen är aktuell. Vår bedömning är därmed att Kommunstyrelsen beaktat revisionens rekommendation.

4 Samlad bedömning

Granskningens syfte är att följa upp åtgärder som Kommunstyrelsen vidtagit med anledning av 2020 års fördjupade granskningar: "Uppföljning av granskningen av kommunens VA-verksamhet" samt "Utökad grundläggande granskning av kommunens taxor och avgifter". Genomförd uppföljning framgår av tabblån nedan:

Granskning	Rekommendationer (sammanfattande summering)	Åtgärder
Uppföljning av granskningen av kommunens VA-verksamhet	<i>Ta fram förslag på underlag för beslut om förändring av tillämpning av LOU/LUF vid alternativ utbyggnad av VA-nätet.</i> <i>Beskriv processen vid förberedelse till framtida VA-taxor och kalkylering vid justering av VA-taxor.</i>	Förslag har tagits fram och ligger under beredning för beslut under 2023. Processen har beskrivits och förtydligats.
Utökad grundläggande granskning av kommunens taxor och avgifter	<i>Redovisa miljöens avgiftsfinansierade verksamhet på samma sätt som VA och renhållning i uppföljningsrapporter.</i> <i>Förtydliga ekonomiska konsekvenser vid taxejusteringar.</i>	Redovisning sker i uppföljningsrapport. Konsekvenserna skall förtydligas när taxejustering är aktuell.

Vår sammanfattande bedömning är att Kommunstyrelsen har alternativt håller på att omhänderta lämnade rekommendationer på ändamålsenligt sätt.

2022-10-28

John Martinsson
Kommunal revisor

Fredrik Carlsson
Certifierad kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.